

JATE — természettudományi kar

Sokféle „leg”-gel lehetne kezdeni a szegedi József Attila Tudományegyetem Természettudományi Karának bemutatását: a TTK az egyetem legnagyobb kara, intézeteiben dolgozik a legtöbb akadémikus, e karról költözik új otthonba hamarosan a legtöbb tanszék stb., stb.

Kár volna azonban most segítségül hívni az újságok „leg”-jeinek mutatóit, ám családok skatulyáját; hasznosabb és főleg méltóbb a JATE TTK-járól egy kicsit historikusan, egy kicsit pedig a számbavevők mérték-tartásával írni.

1.

Ami elsőként érdemel említést, a kar — s természetesen vele együtt az egyetem — kora. Mint a ma is működő tanszék elődei, a természettudományok bázisai is a húszas évek elején költöztek át Kolozsvárról Szegedre, magukkal hozva mind a kiváló tudósok sorát, mind pedig az általuk irányított segédcsapatokat.

Némi hanyattatás után végleges otthonra is leltek az egyes intézetek. A kémikusok a Dóm tért övező épületnegyzsög szobáinak, termeinek egy részét foglalták el, a biológusok a földrajzi tudományok képviselői a hatalmas Ady téri egyetem épületében kaptak helyet, majd — igaz hosszabb várakozás után — a matematikai tanszék is megfelelő helyiségekhez jutott az egykori piarista gimnázium épületében.

Szükség is volt a szakadatlan terjeszkedésre, hiszen mind a diplomáért dolgozó diákok, mind az ő tanítványukhoz — s persze a kutatásokhoz — szükséges berendezések száma évről évre gyarapodott. (Sokat jelentett a Rerrich Béla téren álló Béke-épület tető alá hozása: itt újabb kémiai tanszék kezdheték meg munkájukat.)

2.

Ma, amikor általában már ezer nagydiák tanul a különböző szakokon, ismét elengedhetetlen a további nagyarányú bővítés, amelynek keretében kilenc biológiai tanszék kap új otthonát Szegeden.

S ha már a TTK-s hallgatók ezres számát említet-

tük, illendő idejegyezni megoszlásukat is. A matematika-fizika szakon általában 280, a matematika-földrajz szakon 80, a fizika-kémia szakon ugyancsak 80, a biológia-kémia szakon 110 hallgató tanul; a matematikusok közül pedig 100, a biológusok közül 50, a vegyészek közül pedig 200 várja a diplomaosztást. Érdekességként azt is megjegyezzük, hogy a hallgatók közel 60 százaléka nő.

A természettudományi kar — sokféle és könnyűnek aligha mondható tantárgyak miatt — leginkább tisztelt diákjai a matematikusok. Ők a Bolyai Intézet Aradi vértanúk terén álló épületében hallgatják az előadásokat, amelyeket összesen négy matematika-tanszék oktatói tartanak számukra. A húszas évektől számos világhírű tudós alapozta meg a szegedi matematikusiskolát: Riesz Frigyes, Haar Alfréd, Kerékjártó Bélát, Székely-Nagy Gyulát egyaránt a tudományág legjelesebbjeiként tisztelik. Hasolnóképp sok ország kutatói előtt ismert a ma is Szegeden tanító Kalmár László, Székely-Nagy Béla, valamint a nemrég nyugalmába vonult Rédey László neve, akik számos könyvben, tanulmányban tettek bizonyosságot kiváló képességeikről.

A Bolyai Intézetben folyó munkának országra szóló érdekessége, hogy az épületben működik az a Minszk-22-es elektronikus számológép, amely egyrészt a programtervező matematikusok oktatását segíti, másrészt „külső” megrendelésre is dolgozik. Mint a Délmagyarország korábban már beszámolt róla, a szegedi Minszk-22-es végzi majd el az országgyűlés által megszavazott új közlekedési koncepció számításait.

3.

A fizikusok? Ők — a „hagyományos” tudnivalók mellett — egy idő óta sok újdonsággal is megismerkednek. Különösen azok a hallgatók kapnak speciális képzést, akik valóban fizikusként — tehát nem egyéb szakokat is oktató tanárként — fognak elhelyezkedni. Számukra sok tudományos érdekességet mutat be az

elméleti fizika, a kvantummechanika és a magfizika tudománya. Szükséges megjegyezni, hogy a fizikusok üzemeiben és kutatóintézetekben egyaránt vállalhatnak munkát.

Ami a kémikusoképzést illeti, erről ugyancsak azt kell tudni, hogy tanárokat is, kutatókat is képeznek a szegedi József Attila Tudományegyetemen. Összesen hat kémiai tanszék munkatársai foglalkoznak a hallgatókkal, akik — mint említettük — pedagógusként, illetve vegyészként foglalkozhatnak el állásukkal. Az utóbbiak általában üzemmérnöki beosztást kapnak: a gyógyszer-, a festék-, a gumi-, az élelmiszer-, a konzerv-, a kőolaj-, a földgáz-, és a műanyagipar tudja foglalkoztatni őket.

A földrajztudományok szegedi hallgatói tanárok lesznek. Őt év alatt megtanulják az ásvány- és kőzet-tant, éppúgy, mint az éghajlat-tant, valamint a csillagászati földrajz tudományát. Az említett és a nem említett — ám kötelező — ismeretanyag birtokában a földrajz tanítására kap jogot minden sikerrel diplomázott „geográfus”.

4.

Végezetül a biológia tudományának a JATE-n tanuló diákjait kell bemutatni. Azokat a fiatalokat, akik — választásuk szerint — nemcsak tanári diplomával vehetnek ki, de — akár a fizikusok, vegyészek — biológusokként is el tudnak helyezkedni. Különösen az ő speciális képzésüket segíti majd a Magyar Tudományos Akadémia Újszegeden épülő Biológiai Kutató Intézete, valamint az a korábban már említett kilenc biológiai tanszék, amelynek kijelölt helye ugyancsak a Tisza „túl-só” partján van.

Mint dr. Szalay László egyetemi tanár, a természettudományi kar dékánja elmondotta, az újszegedi építkezéstől nagyon sokat várnak. Az akadémiai intézetben nem kevesebb, mint 150 kutató dolgozik majd, és az új otthonba kerülő tanszékek is lényegesen fokozhatják munkájukat.

Közhely, de így van: a JATE Természettudományi Kara nagy jövő előtt áll.

A. L.

Horváth Béla elvtárs búcsúztatása

Hetvenhetedik éves korában meghalt Horváth Béla elvtárs, a magyar és nemzetközi munkásmozgalmak régi harcosa.

Az első világháború idején hadifogolyként ismerkedett meg Oroszországban a forradalmi tanokkal, s a Nagy Októberi Szocialista Forradalom idején maga is fegyvert fogott a proletárhatalomért. A Vörös Gárda tagjaként részt vett több Kolcsak elleni ütközetben, főként Vernyedinszk környékén. Kint nősült meg, s orosz feleségével tért haza Szegedre 1921-ben. A Horthy-rendszer éveiben is tevékenyen részt vett a munkásmozgalmában. A pártba 1945-ben lépett be. A felszabadulás hónapjaiban tolmacsként működött, majd a fűtőházban dolgozott 1957-ig. Nyugdíjba vonulása után a szakszervezet területi bizottságában tevékenykedett. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulóján a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségétől megkapta a Harci Erdeméért Erdemérem kitüntetését.

Horváth Béla hamvasztás utáni búcsúztatása február 24-én, kedden délután 3 órakor lesz a Belvárosi temető új ravatalozójában.

Az örült majom

Szent-Györgyi Albert könyvéről

Szent-Györgyi Albert, az Egyesült Államokban élő Nobel-díjas biológus rövid, alig 40 oldalas könyvecskét írt fiatalok számára Az örült majom címmel. A könyvről minden megjelenik egy New York-i filozófiai kiadványban, a világhírű tudós tanulmányában azt hangoztatja, hogy véleménye szerint az emberiség önmagát pusztítja el, ha jelenlegi irányvonalát folytatva a tudomány eredményeit nem saját javára, hanem saját maga ellenében használja fel.

A 76 éves tudós a könyv megjelenése alkalmából terjedelmes interjút adott a New York Times-nak, amelyet a lap pénteki száma közölt. Interjújában kijelentette: véleménye szerint az amerikai társadalom és a világ nagy része esztelen, öngyilkos módon viselkedik. „A világ nagy részén a gyermekek fele este éhesen fekszik le, s közben mi milliárdokat fordítunk acélra, vasra, tankokra” — mondotta, hangsúlyozva, hogy erkölcsi kötelességének érezte az állásfoglalást. A New York Times munkatársának kijelentette: „Ha a híreket hall-

Indulatos postát kaptunk. Bár szerkesztőségünkben hideg közömbösséggel forgatjuk a névtelen leveleket (a rejtélyes fejtést olvasóinkra bizzuk), ennek szokatlanul heves sorai azonban érdekes aszociációkat keltettek. Miután szerzője lebilincselő tájékoztatást nyújt az újságíró feladatairól, néhány témát javasol, majd eme rövid, lendületes bevezető után az éppen soros sérelmét tárja elő: „ha szabad megkérdeznem, kit érdekel Szegeden, hogy a pesti Operában a Porgy és Bess előadásán egy kecske is szerepel... arról azonban b. lapjuk nem ad híradást, hogy a szegedi színház néhány tagja: (Iván Margit, Lakky József, Király Levente, Kovács Gyula, Réti Csaba és a Móra művelődési otthon zenekara) négy napon keresztül hat előadásban vendég szerepelt Jugoszláviában a Banja Lukai földrendes süjtött károsultak javára... A fenti híradásban, ha jól meggondoljuk, még politikum is lenne és nem is akármilyen! stb.”

A sors ironiája: másik levélről is értesültünk. Barta Sándoréról (Zenta, Muskatiroviceva bb. III. bejárat), akinek a szegediek vendéglátóját méltat-

tó sorait az úvidéki Magyar Szó leközlölte. Belőle némi felvilágosítást kapunk arról a „nem is akármilyen politikumról”: „Mere állítani, hogy a tömött színházterem közönségének jó része bizony csalódottan és keserű szájjal tért haza, a finálé meg javában tartott, de a ruhatárhoz nem lehetett odajutni. Azt azonban már nem merném állítani, hogy az egyébként bizonyára remek szegedi együttesnek az lett volna a célja, hogy lejárassa a világszerte nagyrabecsült magyar humort... csak éppen azt hagyták figyelmen kívül, meddig terjed a jó ízlés határa (Gondolok itt a pongyola szövegmondásra stb.)... A továbbiakban leírja, „az operaénekesnő betegségére hivatkozva ab-bahagytá az éneklést, mondván, nem akar adósa maradni a közönségnek”, aztán „nem vártuk, hogy azt higgyék rólunk, csak malacságokon tudunk derülni”, és tárgyilagosan megjegyzi „a kísérletet szolgáltató beategyüttes kétség kívül klasszist képvisel.”

Röviden ennyit az érem két oldaláról. Az egyik levelet szerzője lakhely-pontossággal aláírta, a másik, a szegedi, anonim. Ki lehetett?

OFOTÉRT-vásár

A hagyományos tavaszi kedvezményes vásárt február 23—március 10. között tartja az OFOTÉRT — jelentette be szombati tájékoztatóján Somogyi Béla vezérigazgató. Ez idő alatt teljes értékű, jól ismert és kedvelt cikket hoznak forgalomba 20—40 százalékos engedménnyel. Kedvezményes áron kerül forgalomba 20 millió forint értékű árú — közté 12 000 közepes és nagy teljesítményű fényképezőgép, 2000—3000 filmfelvétel és leadó stb., stb.

Szeged szobrai

Egészséges nő, Egészséges férfi

(181—182.) Az SZTK Központi Rendelőintézetének homlokzatát díszíti az Egészséges nő és az Egészséges férfi című épüldíszítő szobor. A két alkotást Lóte Éva készítette.

VASÁRNAP.
1970. FEBRUÁR 22.

DELMAGYARORSZÁG 5

Amatőrfilmek gálája

Ha egy verseny gálaestjéről szabad következtetni a mezőnyre (minőségi, tartalmi, formai mutatókban) — akkor a Juhász Gyula Művelődési Központ pénteki közönsége ismét egy estével tájékozódott a XVII. Országos Amatőr Filmfesztiválról. Illik tehát ideírni: amikor a Csongrád megyei Amatőrfilm Klub évi rendezésszerűen Szegedre importálja az éppen soros fesztivál díjnyertes alkotásait, látványosan teljesíti népművelési feladatát. Köszönet érte akkor is, ha a vetítések időtartama, lebonyolításának körülményei nem mindenben felelnek meg az átlagmoziközönség türelmi normáinak. De hát az amatőr-film amúgy is jobbára belső érdeklődésre pályázik.

A szegedi gálaesten 14 film vetítették. A korábbi évjáratokhoz képest a filmek kevés tartalmi gazdagodást mutattak, az amatőr látásmód frissességét, felszabadultságát, hiányolhatjuk belőlük. Az alkotók vagy a régi receptek szerint dolgoztak (különleges foglalkozási emberek portréi, a szülés misztériuma, nyár, Balaton stb.) — viszont letagadhatatlanul érettebb technikával —, vagy a hivatásosok eszköztárából kölcsönöztek (las-

sított felvételek, fotómontázsok stb.). Ízig-vérig amatőr-produkció csak néhány akad. Ilyen az animációs filmet másodikmagával képviselő Váltakozó áram, a miskolci jogtanácsos, dr. Gulyás László nagydíjas munkája. A szerző már korábban figyelmet keltett a tárgyi világot humanizáló gazdag fantáziájával: a gyufaszálak háborúja után most a villanygökök meséltek egy szélfurakos-szerű kalandjáról. Működésében a tény, hogy kevés rajzfilm szerepelt, a technikai nehézségeknek tudható be; időrabló, nagy fáradságú munkával bizonytalan kimenetelű produkciót csinálni — halálán vállalkozás. Matszóczy Béla, Zoó-ja szintén rajzfilm, azt az ismert táncdalt ilusztrálja, melynek refrénje a film poénja: „engem csak a majom érdekel”. Egyetlen beat-számra, a Naplementére készült a makói Danis Barna Impressziója is: az Omega-együttes csendes-bűs dalára filmkockákat idézett a vietnami háborúról ideérkezett felvételekből: megrázó erővel, dinamikus.

A szegedi filmeseket immár bérletben reprezentáló dr. Németh András sebészorvos ezúttal szűkebb pártijából, a klinikai műtőasztalról választott témát: szív-

billentyű-átültetést. A film, színes technikával, a maga nemében tökéletes, a laikus néző figyelmét is valószínűleg odaszögezi a vászonra. Sem a műtétet végző orvos, sem a páciens nem látható, a kamera szinte végig csak az akció alanyát, a szívet fényképezi. A Szívbillentyűt fogadó megkülönböztetett taps nem az ismerősök gesztusa: a film értékeinek felfedezése. Dr. Németh András március 9-én a Sajtóház művészklubjának vendége lesz, ahol ismét levetíti filmjét.

N. I.

PIAC

A tegnapi piacon a Hódmezővásárhelyi Kisállattenyésztő Egyesület, a város-ellátó és a MEK is árult baromfit, összesen 1250 darabot. A csirke és a tyúk 24—28, a pulyka és a hizott kacsa 26—30 forintba került külön-külön. A forráskúti Haladás és a Mihályteleki Új Élet Termelőszövetkezet zöldség-féléket a Móra Tsz pedig — mintegy 35 ezer darab — tojást kínált a háziasszonyoknak, egyenként 1,20—1,40-ért. Az árak változatosak voltak, csupán a szárnyasokat nem akarják olcsóbban adni. Alma és szőlő

Sok baromfi, változó árak

is nagy mennyiségben került a standokra, áruk elfogadható volt. A néhány napja hiányolt spenót és fokhagyma ismét megjelent a piacon, azonban egyelőre drágán.

Aru:	Ára: (-161-1g)
alma	kg 3,00—6,00
szőlő	kg 6,00—8,00
dió	kg 15,00—18,00
dióbel	kg 68,00
mák	kg 36,00—38,00
gyökér	kg 4,00—
sárgarépa	kg 2,50—3,00
vereshagyma	kg 5,00—6,00
fokhagyma	kg 16,00—20,00
szárazbab	kg 18,00—16,00
csirke	kg 28,00
tyúk	kg 24,00—
pulyka	kg 26,00—
hizott kacsa	kg 30,00—
tojás	db 1,20—1,40